

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ СУДДІВСЬКОГО КОРПУСУ

**Слободяник
Наталія,**

аспірант кафедри
організації судових
та правоохоронних
органів Національ-
ного університету
«Одеська юридична
академія»

Slobodanyuk N.S. Foreign experience of judiciary formation.

The article highlights the main approaches to the formation of the judicial corps in foreign countries. The emphasis is made on the research of foreign experience. It analyzes current models of selection of judges and their dismissal. On this basis, are outlined the main directions of new initiatives in reforming the judiciary in Ukraine. Foreign experience of formation of the judicial corps in foreign countries is very important for Ukraine.

Picking the judiciary courts boils down to two questions: 1) who may be replaced judges and 2) how should be replaced. The procedure for replacing judicial positions can be performed in different ways, and they all boil down to four model systems: 1) the election; 2) election of judges by their peers; 3) appointment of the government at his discretion; and 4) the appointment by the Government of the competition.

In France, all decisions on the appointment of judges to the position of President are signed by the recommendation of the High Council of Justice (for judges of Court of Cassation) and the Ministry of Justice and the Council of Judges (for other judges).

In Germany, the academic training of German lawyers must necessarily be combined with practical and professional training for future lawyers of different law enforcement agencies and it is a separated stage of preparation of judicial candidates. In addition there is also a serious psychological and psycho-emotional training of judicial candidates.

In Sweden, most of the candidate judges begin service after graduation. Replacement of public office is based on business considerations, merit and competence individuals.

In Poland, the appointment of judges (both general jurisdiction of the military and administrative) is done by the President. Important in the formation of the judiciary in Poland is Polish Union Council of Justice.

Today in Ukraine can be implemented the principle of electing judges to restore public confidence in the judiciary. So should formulate a model that will ensure the most effective implementation of the idea of direct election of judges by people. This model should have optimally balanced rights and legitimate interests of the citizen and the state.

Key words: judge, elective judiciary, judiciary, status of judges, requirements for judicial candidates.

Побудова правової держави та розвиток громадянського суспільства потребують насамперед реалізації засад верховенства права, створення умов для максимального забезпечення прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Одним із ключових питань у цьому аспекті має бути створення державою сприятливих умов для функціонування справедливого, незалежного та безстороннього суду. Актуальні питання організації функціонування судової влади й удосконалення механізму добору суддів на посади були предметом уваги учених-правників на різних етапах розвитку суспільства. Науковою основою цієї статті стали доробки А. Алексеєвої, В. Бігуна, Ф. Веніславського, В. Гессена, В. Долежана, С. Ківалова, А. Коні, І. Марочкіна, С. Обрусної, О. Петришина, Ю. Полянського, С. Прилуцького, О. Святоцького, А. Селіванова, В. Чиркіна, В. Шаповала та інших. Наразі питання аналізу основних підходів і систем формування суддівського корпусу в зарубіжних країнах є особливо актуальними в умовах побудови демократичної правової держави та прагнення узгодити приписи національного законодавства з питань судоустрою і статусу суддів з міжнародними та європейськими правовими нормами та стандартами. Відтак актуальність обраної проблематики зумовлює необхідність її поглибленого дослідження.

Метою цього дослідження є аналіз і глибоке осмислення теоретико-правових засад права народу брати безпосередню участь у формуванні суддівського корпусу, дослідження основних підходів і систем форму-

вання суддівського корпусу в зарубіжних країнах та формулювання перспектив упровадження виборності суддів в Україні.

Як стверджував І. Аксаков, суд залежний – це нісенітниця або ж жахлива аномалія, залежний суд не є суд [1, с. 54]. Дієвим механізмом запобігання впливу інших гілок влади на суд має бути консолідація судової влади та її підтримка з боку громадянського суспільства. Ефективне функціонування суду значною мірою залежить від формування високопрофесійного суддівського корпусу.

Є. Васьковський свого часу зазначав, що питання про комплектування особового складу судів зводиться до двох питань: 1) ким можуть бути заміщені суддівські посади і 2) яким чином має відбуватися заміщення. Перше питання стосується підготовки судових діячів, друге – способу заміщення суддівських посад. На думку вченого, якщо перше питання не спричиняє особливих труднощів, то значно складнішим видається друге питання – про порядок заміщення суддівських посад, що може здійснюватися різними засобами, але всі вони зводяться до чотирьох типових систем: 1) виборної; 2) обрання суддів самими суддями; 3) призначення урядом на його розсуд; і 4) призначення урядом за конкурсом [2, с. 21-22].

С. Прилуцький із сучасної практики державного устрою країн світу виділив три базові підходи щодо формування суддівського корпусу: прямі вибори, політичний компроміс, самоорганізація судової влади. На думку вченого, з теоретичного погляду прямі

вибори суддів, застосовувані в деяких країнах (Швейцарія, США, Македонія, Перу, Болівія, Китай, Куба, Китайська Народно-Демократична Республіка та ін.), – це більш високий і демократичний порядок формування судової влади, оскільки безпосередні вибори населенням розглядаються як пряма форма участі населення в організації судової влади [3, с. 100.].

В. Чиркін зазначає, що у світі судді призначаються різними способами. Так, у США федеральні судді (включаючи голову Верховного суду) призначаються Президентом зі згоди Сенату. В Італії, Іспанії та Франції судді призначаються Президентом за пропозицією органів суддівського самоврядування – Вищої ради магістратури – і в результаті конкурсу, у Нідерландах – монархом (на практиці – урядом, точніше, міністром юстиції); у Мексиці судді штатів призначаються законодавчими зборами штатів [4, с. 358].

У Висновку від 22 червня 2007 р. № 403/2006CDL-AD(2007)028 Венеціанською комісією підкреслюється, що Європі властиве різноманіття систем призначення суддів і не існує жодної застосовуваної для всіх країн моделі. Однак акцентується увага, що має бути знайдена рівновага між, з одного боку, суддівською незалежністю та самоврядуванням, з іншого – з необхідною підзвітністю судової влади для уникнення негативних наслідків корпоратизації судової системи (п. 44, 51) [5, с. 134].

Аналізуючи міжнародно-правовий досвід добору суддів на посади, М. Логвиненко зазначає, що у Франції всі рішення про призначення суд-

дів на посаду підписує Президент за рекомендацією Вищої ради юстиції (щодо суддів Касаційного Суду) і Міністерство юстиції та Рада суддів (щодо інших суддів). Незмінюваність суддів у Франції забезпечується через неможливість переведення їх на іншу посаду чи підвищення без їх особистої на це згоди [6, с. 201].

К. Акімова, розкриваючи основні нормативно регламентовані етапи формування суддівського корпусу в Німеччині, зазначає, що в цій країні вимоги до кандидата на посаду судді щодо професійної підготовки за обсягом, змістом і тривалістю щодо освітнього рівня регламентовані детально та розгорнуто. Відмітним є те, що право зайняти посаду судді має кожний чинний штатний професор права в університеті незалежно від його базової освіти. Позитивним аспектом також є те, що академічне навчання німецьких юристів має обов'язково поєднуватися з практичним, а професійне стажування для майбутніх юристів у різних установах правозастосування є самостійним етапом підготовки кандидатів на посаду судді. Привертає увагу той факт, що практичний етап не є формальним і закінчується складанням другого іспиту з найвищими вимогами і вирішальною для майбутньої кар'єри оцінкою. Крім цього існує ще й серйозна психологічна та психоемоційна підготовка, за результатами якої не тільки сам кандидат в умовах реального судочинства та правозастосування може суб'єктивно оцінити свої можливості, але й незалежні експерти можуть дати об'єктивну оцінку здібностям і підготовленості претендента [7, с. 38-39].

У Швеції більшість претендентів на посаду судді починають службу після закінчення університетів як клерки в адміністративному або районному суді (протягом двох років), а згодом стають інформаційними клерками в апеляційному або апеляційному адміністративному суді (один рік). Потім інформаційний клерк призначається заступником судді. Крім того інформаційні клерки та заступники судді вважаються позаштатними суддями. Суттєвим є те, що заміщення державних посад здійснюється на підставі ділових міркувань, заслуг і компетентності особи, а займати або виконувати суддівську посаду може тільки особа, яка є громадянином Швеції [8, с. 78].

Що стосується Польщі, то в цій країні призначення на посаду судді (як загальної юрисдикції, так військової й адміністративної) здійснює Президент. Важливе значення у формуванні суддівського корпусу в Польщі займає Всепольська рада юстиції, яка має здійснювати аналіз суддівських кадрів, установлювати критерії оцінювання кандидатів на суддівські посади, розглядати питання про повернення суддів, які перебувають у відставці, до виконання судових повноважень, затверджувати правила професійної етики суддів і стежити за їх дотриманням тощо [9, с. 147, 149].

На сучасному етапі серед європейських країн існують значні відмінності щодо підготовки та підвищення кваліфікації суддів. З огляду на різноманітність систем підготовки суддів у Європі Консультативна рада європейських суддів (далі – КРЕС) рекомендує, щоб усі особи, призначені на суд-

дівські посади, мали або отримали до початку виконання своїх обов'язків широкі знання з матеріального й процесуального національного та міжнародного права; програми підготовки, які більше стосуються професії судді, мають визначатися закладом, відповідальним за підготовку, а також викладачами та самими суддями; такі теоретичні та практичні програми не мають обмежуватися суто юридичними галузями, а також мають включати підготовку з етики та ознайомлення з іншими сферами, які стосуються суддівської діяльності (як, наприклад, управління справами та адміністрація судів, інформаційні технології, іноземні мови, соціальні науки та альтернативні засоби вирішення спорів); підготовка має бути плюралістичною для гарантування та посилення широкого світогляду судді; залежно від існування та тривалості попереднього професійного досвіду підготовка має бути достатньо тривалою з тим, щоб уникнути формалізму (п. 28 Висновку № 4 (2003) КРЕС до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо належної підготовки та підвищення кваліфікації суддів на національному та європейському рівнях) [5, с. 118].

Надзвичайно актуальним є питання повного та глибокого оцінювання професійної продуктивності суддів. Так, у Київських рекомендаціях щодо незалежності судочинства у Східній Європі, на Південному Кавказі та в Середній Азії (2010) зазначено, що оцінювання має відбуватися за такими критеріями: професійна компетентність (знання права, спроможність проводити судові засідання,

спроможність писати вмотивовані рішення), особиста компетентність (спроможність управлятися з обсягом роботи, приймати рішення, відкритість до нових технологій), соціальна компетентність, тобто спроможність бути посередником у спорах, повага до сторін, а також лідерська спроможність для тих, чия посада цього вимагає (п. 27) [10].

Вважається, що в тих ситуаціях, коли судді призначаються на обмежений строк, такий строк має бути поновлюваним, якщо не існує процедур, які забезпечували б, якщо судді того бажають, розгляд їх як кандидатів на новий строк органом, що їх призначає; рішення про повторне призначення має прийматися об'єктивно й на підставі професійних досягнень, без урахування політичних міркувань [5, с. 27].

Слід погодитися з позицією КРЕС, викладеною в п. 20 Висновку № 4 (2003) КРЕС для Комітету міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів, щодо того, наскільки важливо аби навчання здійснювалося суддями та експертами в кожній дисципліні. Наголошується, що викладачі мають ретельно відбиратися з-поміж найкращих у своїй професії органом, відповідальним за навчання, з урахуванням їхнього знання предметів, які викладаються, та навичок викладання [5, с. 117]. На наш погляд, такий підхід має використовуватись під час як підготовки кандидатів на посаду судді, так і підвищення кваліфікації судді, оскільки інакше замість того, щоб отримати якісні знання та відповіді на питання, які виникли в

ході практичної діяльності, обмінятися досвідом з колегами, суддя чи кандидат на посаду судді може лише змарнувати свій час.

У сучасних умовах для України є особливо актуальними питання посилення судового нагляду та контролю за виконанням судових рішень, бо виходить, що марним є весь судовий процес щодо розгляду справи, якщо рішення невиконане. Крім того у Висновку КРЕС № 15 (2012) підкреслюється, що спеціалізація суддів може стати запорукою підвищення якості судових рішень, бо судді матимуть достатній багаж знань і досвіду в певній сфері юриспруденції. Також зазначається, що законодавство Європейського Союзу зумовлює створення спеціалізованих палат чи судів у специфічних сферах права, таких як торгові марки чи промислові зразки Європейського Союзу. Підкреслюється, що деякі юрисдикції передбачають існування спеціалізованих судів окремо від загальних судів – наприклад, комерційні трибунали у Франції, трудові трибунали в Бельгії, трибунали з працевлаштування у Великій Британії тощо. Так, в Англії та Уельсі патентні суди є частиною Канцелярського відділення, яке розглядає справи, переважно пов'язані із власністю та податковими спорами, а господарський суд є частиною Королівської лави Високого суду, яка розглядає справи щодо договорів і деліктів, справи, пов'язані з адміністративним правом [11].

На сучасному етапі все частіше точаться дискусії з приводу можливості та доцільності формування суддівського корпусу на виборних засадах.

Питання впровадження виборності суддів усе більше актуалізується у зв'язку з необхідністю пошуку нових шляхів підвищення довіри до судової влади, забезпечення гарантованого доступу до суду фізичним і юридичним особам, однак породжує спектр супутніх питань. Одним із таких є побоювання щодо політизації суддівської посади в разі обрання судді безпосередньо народом.

На нашу думку, справедливо Робер Шарвен зробив акцент на висловлюванні міністра юстиції Франції, який в лютому 1974 року зазначив, що «суддя – це не лікар, не священик, не соціолог, не адвокат... Він має забезпечувати ... соціальний мир» [12, с. 36]. У свою чергу об'єктивно висловився В. Гессен, що на відміну від законодавчої і виконавчої судова влада не править країною. Турбота про добробут суспільства, захист інтересів громадських і приватних в її компетенцію не входить. Які б події не відбувалися в країні – під час війни і під час миру, у період спокою і в епоху смуту, – судова влада залишається незмінною: лікар лікує, учитель учить, суддя судить. При цьому наголошується, що не характером своєї організації судова влада відрізняється від інших гілок влади: суддя обирається загальним голосуванням, так само мало схожий на законодавця, як суддя, який призначається – на чиновника міністерства, що виконує волю керівництва [13, с. 3].

Комісією з питань здійснення народовладдя Конституційної Асамблеї щодо розуміння і реалізації конституційного положення «влада народу» 2012 року висловлювалися

міркування про доцільність закріплення в Конституції України виборності суддів як засобу формування суддівського корпусу. Поряд із цим, розкриваючи конституційну цінність категорії «народ», Комісією з питань здійснення народовладдя методологічно запропоновано на розгляд Конституційної Асамблеї наступний постулат: народ не претендує, а природно є носієм всієї влади з необмеженим потенціалом суспільного впливу на всі інші похідні інститути влади, об'єднані державою. Народ є від природи носієм верховної влади і сувереном без будь-яких обмежень і здатний реалізовувати свою волю щодо державних та інших владних органів. Конституція лише фіксує, а не наділяє такою властивістю народ [14].

Конституцією України визнається, що носієм суверенітету та єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування (ст. 5 Конституції України). Згідно зі ст. 69 Конституції України народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії [15].

Отже, закріплення в Основному Законі України ідеї народного суверенітету зумовлює створення механізмів її реалізації, що охоплюються поняттям безпосередньої та представницької демократії. Так, зважаючи на те, що єдиним джерелом влади в Україні є народ й однією із самостійних «гілок» влади є судова, яка покликана здійснювати правосуддя, постає питання, чи вправі народ брати участь у здійсненні судової влади

безпосередньо. Якщо так, то в яких формах реальною є можливість реалізація такого права? Вважається, що безпосередня демократія – це форма прямого народовладдя, здійснення влади народом безпосередньо, без створення постійних або інших інститутів, у формах, передбачених конституцією, іншими законами. Така демократія ґрунтується на загальному принципі про те, що в демократичній державі воля народу й державна влада мають бути тотожними, що сам народ має брати безпосередню участь у прийнятті важливих політичних рішень, у здійсненні влади [16, с. 214].

Як зауважує В. Шаповал, особливу роль у забезпеченні народного суверенітету відіграють політичні права, насамперед ті, що уможливають участь громадян у формуванні і здійсненні влади (права на участь у владі). Так, серед відповідних прав, зафіксованих у ст. 38 Конституції України, вчений виокремлює права обирати та бути обраними, оскільки встановлено Конституційним Судом України, що реалізація громадянами права голосу на виборах і референдумі є «складовою процесу здійснення влади народом безпосередньо» [17, с. 171]. Відтак, підсумовуючи зазначене та з огляду на те, що судова влада є самостійною і незалежною гілкою державної влади, а принцип суверенітету народу є одним з основоположних для розбудови демократії, справедливим, на нашу думку, є висновок, що народ вправі брати безпосередню участь у формуванні такої гілки влади, як судова.

На думку С. Прилучького, безпосередня участь громадян у процесах організації та здійснення судової влади є важливою запорукою незалежності суддів від політичного впливу (тиску) та одночасно стає формою прямої відповідальності перед суспільством. Сучасними формами прямого народовладдя у процесі організації та здійснення судової влади вчений називає вибори суддів і безпосередню участь громадян у здійсненні судочинства в ролі судових засідателів (присяжних, шефенів, народних засідателів) [18, с. 180-181].

Розглядаючи питання участі народу у здійсненні правосуддя, А. Алексєєва вирізняє такі її форми: безпосередню участь громадян (представників народу) у діяльності щодо здійснення правосуддя та опосередковані форми участі громадян. Опосередкованою формою реалізації судової влади вчена називає обрання суддів народом, підкреслюючи, що така форма народовладдя застосовується в багатьох штатах у США, у деяких кантонах Швейцарії, а також Японії щодо суддів Верховного Суду [19, с. 7-8].

На думку В. Бігуна, судова влада як самостійна державна влада за режимом (способом організації та здійснення влади притаманними їй методами) може поставати, з-поміж іншого, як судова демократія, судова аристократія, судова олігархія. Учений зазначає, що судова демократія – це режим здійснення судової влади, за якого народ бере участь у ньому безпосередньо або опосередковано (зокрема у таких процесах, як вибори суддів, «народний контроль»

над судами, анулювання присяжними закону та ін.) [20, с. 23].

Водночас, за умов такого режиму здійснення судової влади, має бути чітка межа між так званим «народним контролем» і недопущенням будь-якого незаконного впливу та втручання у здійснення правосуддя. З цього приводу можна погодитися з думкою В. Гессена, який, розмірковуючи над сутністю судової влади та реалізацією судової функції, посилається на трактат Бекона «*De officio iudicis*», в якому судді порівнюються з левими, що лежать біля підніжжя трону, та висловлює своє переконання, що ні в підніжжя трону, ані в ногах народу не місце судді. Адже суддя зобов'язаний констатувати право для захисту прав та законних інтересів, і кожне судове рішення має ухвалюватися не з мотивів суспільної чи приватної доцільності, зручності, користі, а базуватися на праві. З огляду на те, що суддя не творить, а констатує право, судова діяльність має бути незалежною та вільною [13, с. 4].

У свою чергу А. Коні справедливо підкреслив, що суд – не механізм і не відволікання від життя, а живий сприйнятливий орган, який безпосередньо й з багатьма різноманітними наслідками стикається з явищами співжиття людей, а суддя має докласти всі сили розуму і совісті, знання і досвіду, щоб досягнути життєвої та юридичної правди у справі [21, с. 20].

На сьогодні в нашій країні є нагальна потреба введення принципу виборності суддів, щоб відновити довіру суспільства до судової гілки влади. Відтак слід сформулювати

модель, що дозволить найефективніше забезпечити реалізацію ідеї прямої виборності суддів народом. У такій моделі мають бути оптимально збалансовані права і законні інтереси як громадянина, так і держави. При цьому має бути паритет прав і обов'язків держави, суспільства і громадянина.

Виборність суддів як складне соціальне явище потрібно співвідносити з аналогічними соціальними явищами – такими, як право, законність, законодавство, правопорядок, оскільки лише за умов співіснування з іншими правовими інститутами можна досягти тієї мети, яка випливає зі змісту такого феномену, як виборність суддів. Реалізація ідеї виборності суддів як принципу потребує насамперед конституційного закріплення. Відтак першою й найголовнішою вимогою успішної реалізації ідеї виборності суддів має бути досконала система правових демократичних нормативно-правових актів з урегулювання цього питання. Складно не погодитися з тим, що діяльність суду значною мірою залежить від якості законів. Другою вимогою успішного втілення виборності суддів є тісна взаємодія в системі «право – закон – громадянин – держава». Третьою вимогою є чітке формулювання і закріплення компетенції, функціональних прав і обов'язків усіх державних органів у процесі формування суддівського корпусу.

На сьогодні простежується небажана динамічність законодавства. Відтак законодавчі положення мають відображатися в нерозривному зв'язку з теоретичними концептуальними

засадами та сучасними викликами часу. Не випадково акцентовано увагу на окреслених актуальних аспектах, відбитих у міжнародних документах, адже будь-які зміни і підходи щодо порядку та методів формування суддівського корпусу здійснюються з тією лише метою, щоб забезпечити ефективне функціонування судової системи, підвищити рівень ефективності правосуддя та якості судових рішень і забезпечити гарантований доступ до справедливого суду. Отже, лише комплексний підхід має стати запорукою успішних перетворень у сфері судочинства, оскільки одними лише змінами наявного добору суддів на посади та звільнення їх з посад не досягти прогресивних змін, що так потрібні демократичному суспільству та правовій державі.

Для наближення вітчизняних суддів до традицій європейського та міжнародного права потрібні програми для вивчення мов міжнародного спілкування, заохочення налагодження взаємовідносин із міжнародними судовими інституціями та забезпечення ефективного застосування міжнародного та європейського права і впровадження курсів іноземних мов на безоплатній основі, доступних для суддів.

Що стосується нашої держави, то видається доцільним об'єднати Вищу раду юстиції та Вищу кваліфікаційну комісію суддів України, створивши єдиний конституційний орган, на рівні Основного Закону України наділивши його такими повноваженнями: відбір і призначення суддів, просування суддів по службі, оцінювання суддів, дисциплінарні та етичні питання, навчання суддів, контроль та

управління самостійним бюджетом, адміністрування суддів, захист іміджу правосуддя, надання висновків і пропозицій іншим гілкам влади держави, надання висновків щодо обрання суддів місцевих судів (у разі впровадження виборності суддів), висновків і рекомендацій щодо таких суддів, співпраця з іншими органами на національному, європейському та міжнародному рівнях.

Питання етики суддівського корпусу й інших учасників процесу, засобів масової інформації є одним із ключових питань, що сприяють підвищенню якості правосуддя. У цьому контексті видається доцільним при вказаному новоствореному органі утворити комітет з етики, єдиною функцією якого буде підготовка та спостереження за виконанням правил професійної етики суддів і кандидатів на посаду судді. Крім того потрібний такий нормативно-правовий акт, як Кодекс поведінки між працівниками судової влади та засобів масової інформації, який би врегулював ключові питання їх взаємодії.

Ефективність роботи кожного судді залежить як від ефективності судової системи, так і від професійної придатності самого кандидата. Відтак потребують уваги питання підвищення ефективності правосуддя – доступ до суду, якість судових рішень, удосконалення механізму виконання судових рішень, упровадження альтернативних способів вирішення судових конфліктів. Потребує уваги й професійна придатність судді, що має бути уособленням як професійних навичок, досвіду, так і високих морально-етичних якостей. Зрештою

застосування тих чи інших методів формування суддівського корпусу має єдину кінцеву мету – комплектування високопрофесійного суддівського корпусу, спроможного справедливо, об'єктивно та неупереджено здійснювати правосуддя.

Список використаних джерел:

1. Гессен И. В. Великие реформы 60-х годов. Судебная реформа / под ред. И. В. Гессена, А.И. Каминка. – С.-Петербург. – 1905. – 267 с.
2. Васьковский Е. В. Учебник гражданского процесса / Е. В. Васьковский. изд. второе. перераб. – М.: Издание Бр. Башмаковых. – 1917. – 429 с.
3. Прилуцький С. В. Кадрове забезпечення судової влади: міжнародні стандарти, зарубіжний досвід, вітчизняні реалії / С. В. Прилуцький // Судова апеляція. – 2008. – № 3 (12). – С. 100-107.
4. Чиркин В. Е. Конституционное право зарубежных стран : учебник / В. Е. Чиркин – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юрист, 2005. – 669 с.
5. Міжнародні стандарти у сфері судочинства. – К. : Істина, 2010. – С. 134.
6. Логвиненко М. І. Добір суддів на посаду: український та міжнародно-правовий досвід / М. І. Логвиненко // The genesis of genius : науково-періодичне професійне видання. – Женева (Швейцарія). Міжнародний науково-практичний конгрес економістів та правників, 2014. – С. 201-206.
7. Акимов Е. Я. Особенности правового регулирования формирования судейского корпуса в Германии / Е. Я. Акимов // Российский судья. – 2011. – № 11. – С. 36-42.
8. Чекунов С. А. Юридическая система Швеции / С. А. Чекунов // Закон и право. – 2004. – № 5. – С. 76-78.
9. Прилуцький С. Судова система Республіки Польща / С. Прилуцький // Право України. – 2004. – № 9. – С. 146-150.
10. Київські рекомендації ОБСЄ/БДПЛ щодо незалежності судочинства у Східній Європі, на Південному Кавказі та в Середній Азії (23-25 червня 2010 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osce.org/uk/odihr/86319?download=true>
11. Висновок № 15 (2012) Консультативної ради європейських суддів стосовно спеціалізації суддів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/58F4A4DD76AACFD0C2257D87004971A6](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/58F4A4DD76AACFD0C2257D87004971A6)
12. Шарвен Робер. Юстиция во Франции. Судебный аппарат и классовая борьба / Р. Шарвен ; пер. с фр.: Н. Л. Туманова. – М. : Прогресс, 1978. – 136 с.
13. Гессен В. М. О судебной власти / В. М. Гессен // Судебная реформа. – М. – 1915. – Т. 1. – С. 1-15.
14. Доповідь Комісії з питань здійснення народовладдя щодо розуміння і реалізації конституційних положень «влада народу» [Електронний ресурс]: Режим доступу : <http://cau.in.ua/ua/activities/reports/id/dopovid-komisiji-z-pitan-zdijsnennja-narodovladdja-schodo-rozuminnja-i-realizaciji-konstytucijnih-polozhen-vlada-narodu-705/>
15. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст.141.
16. Юридична енциклопедія : [в 6 т.] / редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: "Укр. енцикл.", 1998. – Т. 1: А-Г. – 672 с.
17. Шаповал В. Держава, влада, народ як категорії конституціоналізму / В. Шаповал // Право України. – 2014. – № 10. – С. 151-174.
18. Прилуцький С. В. Конституювання судової влади України: виклики сьогодення та шляхи їх вирішення / С. В. Прилуцький // Право України. – 2014. – № 5. – С. 178-187.

19. Алексеева А. О. Поняття, сутність і форми участі народу у здійсненні правосуддя / А. О. Алексеева // Вісник Академії адвокатури України : наук. журн. / Академія адвокатури України. – К.: ВЦ Акад. адвокатури України, 2014. – Том 11. – № 2 (30). – С. 6-10.

20. Бігун В. С. Філософія правосуддя: ідея та здійснення : монографія / В. С. Бігун. – К., 2011. – 303 с.

21. Кони А. Ф. Нравственные начала в уголовном процессе / А. Ф. Кони // Избранные произведения. – М.: Госюриздат, 1956. – С. 19-48.

Слободяник Н. С. Зарубіжний досвід формування суддівського корпусу.

У статті висвітлюються основні підходи щодо формування суддівського корпусу в зарубіжних країнах. Зроблено акцент на дослідженні іноземного досвіду комплектування суддівського корпусу. Аналізуються сучасні моделі добору суддів на посади та звільнення їх з посад. На цій основі окреслено основні напрямки нових ініціатив у сфері реформування судової влади в Україні.

Ключові слова: суддя, виборність суддів, судоустрій, статус судді, вимоги до кандидата на посаду судді.

Слободяник Н. С. Зарубежный опыт формирования судейского корпуса.

В статье освещаются основные подходы к формированию судейского корпуса в зарубежных странах. Сделан акцент на исследовании зарубежного опыта комплектования судейского корпуса. Анализируются современные модели отбора судей на должности и освобождения их от должностей. На этой основе очерчены основные направления новых инициатив в сфере реформирования судебной власти в Украине.

Ключевые слова: судья, выборность судей, судоустройство, статус судьи, требования к кандидату на должность судьи.

Стаття надійшла до редакції 29.06.2015